

บทความวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา

อนา หวันสนิ¹ สุไรยา หนิเร²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

² (ดร.) อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : ug636215004@ftu.ac.th เบอร์โทร : 06 3621 5008

วันที่รับ : 19, เมษายน 2567 ✿ วันที่รับแก้ไข : 06, มิถุนายน 2567 ✿ วันที่ตอบรับ : 25 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา 4) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามเป็น ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลาจำนวน 163 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนและค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความยืดหยุ่น รองลงมา คือด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการทำงานเป็นทีม ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมสถานศึกษา และด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดคือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา โดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = .886^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา 1) ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารต้องมี

วิสัยทัศน์ที่ดีต่อสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการกำหนดและพัฒนาวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และควรมีวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด 2) ด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารที่ดีควรเปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร หรือผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับในความต่างของผู้ร่วมงาน ไม่ยึดติดกับกรอบความคิดเห็นของตนเอง ควรรับฟังคนรอบข้างให้มากขึ้น ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการกำหนดเป้าหมาย และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยไม่ยึดความคิดของตนเอง มีความยืดหยุ่นในกระบวนการบริหารจัดการ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมต่อบริบทของครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด 3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรกล้าปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงแนวคิดเดิมให้ทันสมัย ทันสมัย เพื่อให้การจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรมีนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้นักเรียนและครูได้ลองใช้ผู้นำเทคนิคกระบวนการใหม่ๆ มาสู่โรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับครูตลอดจนการกระตุ้นส่งเสริมสนับสนุน ความคิดสร้างสรรค์ต่างๆที่เกิดขึ้นจากคนรอบข้าง 4) ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่าง ในการทำงานเป็นทีม ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และผสานความคิด ข้อเสนอดี ๆ เข้าสู่กระบวนการทำงาน โดยไม่ยึดความคิดของตัวเองเป็นหลัก ส่งเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานนอกจากนี้ ต้องสนับสนุนส่งเสริม ความสามัคคี การทำงานเป็นทีม และการสร้างทีมที่แข็งแกร่งโดยการสร้างแรงจูงใจให้กับครูตามความเหมาะสม

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ประสิทธิภาพ, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

RESEARCH

The Relationship between the School Administrators' Leadership in the 21st Century, and the Effectiveness of Islamic Private Schools A case Study in Songkhla Province

Ana wansani¹ Suraiya nire²

¹ Master's of Education Students in Educational Administration, Faculty of Education Fatoni University, Ch.Pattani

² Dr, Department of Educational Administration, Faculty of Education Fatoni University, Ch.Pattani

Corresponding Author, Email : ug636215004@ftu.ac.th Tel : 06 3621 5008

Received : April 19, 2024 ✨ Revised : June 06, 2024 ✨ Accepted : June 25, 2025

Abstract

The objectives of this Mixed methods research were) to examine the leadership qualities of school administrators in the 21st century, which impact the effectiveness of Islamic Private schools in Songkhla province,) to investigate the effectiveness of school management in the 21st century among the schools' administrators,) to explore the correlation between the leadership qualities of the school administrators and the schools' effectiveness , and 4) to identify suggestions and guidelines for developing the leadership of the school administrators which impact the schools' effectiveness of Islamic Private schools in Songkhla province. The sample group consisted of 163 school administrators and teachers from Islamic Private schools in Songkhla province. A questionnaire on perceptions of leadership qualities among school administrators in the 21st century and their impact on the effectiveness of Islamic Private schools in Songkhla province, and the interview form were used as research instruments. The data was analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, variance analysis, and multiple regression analysis.

The research findings revealed that 1) leadership qualities of school administrators in the 21st century of Islamic Private schools in Songkhla province were generally rated at a high level. The highest-rated aspect was adaptability, followed by creativity, and teamwork, while the lowest-rated aspect is visionary leadership, 2) the level of schools' effectiveness was also rated overall at a high level. The highest-rated aspects were the satisfaction with teachers' performances, problem-solving abilities within the school, adaptability to the school's environment, and being able to develop students' positive attitude. The lowest-rated aspect was the ability to produce students with high academic performance, 3) the correlation between the leadership qualities of the school administrators and the schools' effectiveness, specifically Islamic Private schools in Songkhla province, showed a significantly

high positive correlation ($r = .886^{**}$) at the .01 level of statistical significance, and 4) the suggestions and guidelines for the development of leadership qualities of school administrators were as follow: 1) in the aspect of vision, administrators should have a good vision for the schools and their personnel like encouraging the participation of staff and allowed them to express their opinions in shaping and developing the school's vision and having a vision for utilizing technology in management to achieve the maximum benefits. 2) Regarding flexibility, good administrators should provide opportunities to listen to the feedback of staff or subordinates, accept the diversity of colleagues, not be rigid in adhering to their own opinions, listen more to those around them, use participatory processes in goal-setting and problem-solving without clinging to their own ideas. They should be flexible in management processes, considering the appropriateness for the context of teachers, students, parents, and all stakeholders. 3) In terms of creative thinking, administrators should be willing to adapt or change traditional ideas to keep up with the times, ensuring that educational management is responsive to rapid changes. They should introduce new innovations for students and teachers to experiment with, bringing in leadership techniques and new processes to the school. This served as an example for teachers and stimulates and supports various creative ideas that arise from those around them. 4) Concerning teamwork, it was recommended that administrators should set an example in teamwork, accept diverse opinions, and merge good ideas into the work process without being strictly attached to their own thoughts, and promote a positive working atmosphere. Additionally, it was crucial to support and promote teamwork, as well as strengthen team cohesion by providing motivation to teachers appropriately.

Keyword : Leadership, Effectiveness, Islamic Private Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมือง การปกครอง แต่ในขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมทั้งด้าน สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมืองการปกครอง กลับเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบ การจัดการศึกษาได้เช่นกัน ซึ่งสภาพการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วในปัจจุบันและมีแนวโน้มทวีความรุนแรง มากขึ้นในอนาคต ย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของทุกคน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคม “ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge based Economy society)” หรือสังคมที่ต้องใช้ความรู้เป็น ฐานในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม แต่อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาซึ่งเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งในระบบ สังคมและเป็นระบบเปิดที่ได้รับผลกระทบจากการ เปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน แนวคิดและกระบวนการบริหารจัดการ ให้สอดคล้อง กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งการจัดการ ศึกษาในศตวรรษที่ 21 นอกจากมุ่งพัฒนาเยาวชนให้ สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่โดดเด่นจากความรู้เดิมของ คนรุ่นก่อนแล้ว ยังต้องปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ให้สอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเมือง การปกครองและโครงสร้างประชากร (สภาพ พชช. :2560) ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การทางการศึกษาทุกระดับให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ของสังคม บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรและเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ วางแผนงาน อำนวยความสะดวก และมอบหมายงานกำกับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด จึงจำเป็นต้องปฏิรูปตัวเอง และการเปลี่ยนแปลงองค์การครั้งใหญ่เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร จึงมีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานให้สัมฤทธิ์ผล ความสำเร็จในผลงาน มีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหารหรือผู้นำภาวะผู้นำเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้น มีลักษณะการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุด ที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในความเป็นผู้นำในการบริหารงาน เพื่อรวมพลังและใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มีอยู่ให้ช่วยกันทำงาน และต้องรู้จักเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยให้บุคลากรผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจ และก่อให้เกิดความร่วมมือจากผู้ร่วมงานเต็มที่ถ้าภาวะผู้นำของผู้บริหารตรงกับความคาดหวังของผู้ร่วมงาน จะส่งผลให้ผลผลิตของสถานศึกษาสูงขึ้น (Stogdill, 1974, p. 311 อ้างถึงในวัลลภ โพธิ์ไทย, 2565 : 12) เช่นเดียวกับกับพันธิศ เจนหัตถ์คุณ (2564 : 132) ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21รวมถึงการบริหารจัดการยุคใหม่มีความสำคัญมาก เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก องค์กรต่าง ๆ มีการแข่งขันกันมากขึ้น ดังนั้นภาวะผู้นำจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานของผู้นำและผู้บริหาร จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร เพื่อทำให้ผลงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้านในการบริหารองค์กร นอกจากนี้ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรอย่างมาก ทั้งในแง่ของการสร้างพฤติกรรมและควบคุมขอพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา และภาวะผู้นำของบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการเข้าไปมีอิทธิพลเหนือการทำงานของกลุ่มภายใต้สถานการณ์และช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานใช้ความพยายาม

ทำงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำย่อมนำพาสถานศึกษาก้าวไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้แน่นอนและบรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน (รัตนา เหลืองงาม, 2562)

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นสถาบันการศึกษาสำคัญในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนมุสลิมในพื้นที่และผู้ปกครองให้ความไว้วางใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนทั้งวิชาศาสนาและสามัญ (อมรวิรัช นาคทรพร และคณะ, 2550) ทั้งนี้จากการศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควบคู่วิชาสามัญ (มนัส บุญชุม และชญาพิมพ์ อูสาโท, 2557) พบว่าผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ควบคู่วิชาสามัญ ควรให้ความสำคัญกับการรักษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญไว้และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้านสามัญให้มีคุณภาพสูงขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนมีความต้องการโรงเรียนที่มีลักษณะเฉพาะที่เน้นความเชื่อและวิถีอิสลาม และสามารถพัฒนานักศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้ทั้งสองด้าน และการบริหารควรเน้นด้านการวัดผล การวิเคราะห์ การจัดการความรู้ และพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ควรบริหารปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ระดับชาติด้านสามัญ (O-NET) และผลสัมฤทธิ์ระดับชาติด้านศาสนาอิสลาม (I-NET) ของนักเรียนอย่างจริงจังซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ยุทธนา เกื้อกุล, 2559) ผลการวิจัยในด้านหลักสูตร พบว่าปัญหาด้านผู้บริหารและครูไม่มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตร โดยได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหา คือ 1) ควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรแก่ผู้บริหารและครูอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง 2) ควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรอิสลามศึกษาแก่ผู้บริหารและครูอย่างต่อเนื่อง และ 3) ควรมีการประเมินและติดตามอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ปัจจุบันปัญหาการจัดการศึกษาของจังหวัดสงขลา ยังมีหลายประเด็นที่ต้องแก้ไข เช่น 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับจังหวัด (O - NET) สูงกว่า ระดับประเทศ แต่คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาส่วนใหญ่มีมาตรฐานคุณภาพที่แตกต่างกันระหว่าง สถานศึกษาที่มีชื่อเสียงกับสถานศึกษาทั่วไป 2. หน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัดขาดการบูรณาการการจัดการศึกษาร่วมกันขาดความเชื่อมโยง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3. การจัดการเรียนการสอน ขาดการกำกับ นิเทศ ติดตามและประเมินผลอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ในทุกระดับ 4. ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีน้อย เป็นต้น (แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2563-2565 จังหวัดสงขลา ฉบับทบทวนประจำปีการศึกษา 2564) ซึ่งการดำเนินงานของสถานศึกษาจะบรรลุความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาได้นั้นล้วนต้องใช้ความร่วมมือของทุกฝ่ายในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องแสดงภาวะผู้นำออกมาได้อย่างเหมาะสมซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ประกอบการในการบริหารให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิผลต่อไป

ดังนั้นเพื่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำในแบบต่างๆ เพื่อนำความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ที่หลากหลายมาใช้ในการบริหารจัดการ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สู่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น และผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิผลมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง แล้วได้นำมาสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นันทิยาภรณ์ หงส์เวียงจันทร์ (2560) ดุษฎีรัตน์ โกสุมภ์ศิริ (2558) กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2556) จันทร์ธิดา รัตน์โกสุมภ์ (2561) ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2555) วิโรจน์ สารรัตน์ (2556) เกศณี กฐินเทศน์ (2562) กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์ (2562) ธัญวิทย์ ศรีจันทร์ (2558) นิตยา หอยมุกข์ (2561) ซึ่งผลการสังเคราะห์ความถี่สูงสุดพบว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านความยืดหยุ่น 3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม

และได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และนำมาสังเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาของ Mott, (1972) Edmonds (1979) ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) (1991) ยูคล์ (Yukl) (2006) แฮนสัน (Hanson) (1996) Hoy & Ferguson (1985) ธร สุนทรายุทธ (2553) ภาวดี อนันต์นาวิ (2553) วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ปาริชาติ สมใจ (2556) โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ที่มีลักษณะการดำเนินงานวิจัยสองระยะ โดยเริ่มต้นการวิจัยด้วยวิธีการเชิงปริมาณ และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สำหรับการดำเนินงานวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อให้การดำเนินวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 220 คน ซึ่งแบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 220 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างในธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550 : 77) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 163 คน จาก 40 โรงเรียน และสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา ที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำสู่การพัฒนาแนวทางต่อไป

แบบสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Non-Official) มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยถ้อยคำต่าง ๆ ในแบบสัมภาษณ์ แต่สามารถที่จะปรับเปลี่ยน เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความชัดเจนของคำตอบได้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

มีการส่งหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำส่งแบบสอบถามฉบับออนไลน์ผ่าน Link แบบสอบถาม ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ติดต่อกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อนัดการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Non-Official) พร้อมจัดบันทึกข้อมูลและจัดทำสรุปข้อมูล อภิปรายผล และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าความถี่ (Frequencies Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (Standard Deviation) หลังจากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)

3. การวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความต้องการและข้อเสนอแนะแนวทางการภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม วิเคราะห์โดยใช้วิธีการสังเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน แล้วหาค่าความถี่ (Frequencies Distribution) เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

4) การวิเคราะห์ข้อมูลของการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการถอดความและวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ โดยนำมาเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

1. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.4 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of items Objective Congruence: IOC)

2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ตามวิธีครอนบาช (Cronbach)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ระดับความคิดเห็น ($n = 163$)		
		\bar{X}	SD	ระดับ
1	ด้านวิสัยทัศน์	4.22	0.33	มาก
2	ด้านความยืดหยุ่น	4.26	0.49	มาก
3	ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.25	0.45	มาก
4	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.24	0.47	มาก
	รวม	4.24	0.38	มาก

ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความยืดหยุ่น รองลงมาคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ด้านการทำงานเป็นทีม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการมีวิสัยทัศน์

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น (n = 163)		
		\bar{X}	SD	ระดับ
1	ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.06	0.50	มาก
2	ด้านความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม	4.22	0.38	มาก
3	ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู	4.23	0.42	มาก
4	ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.17	0.45	มาก
5	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	4.22	0.46	มาก
	รวม	4.18	0.38	มาก

ผลจากการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความพึงพอใจในการทำงานของครู รองลงมา ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ความคิดเห็น (n = 163)					รวม (Y)
	ด้าน	ด้าน	ด้าน	ด้าน	ด้าน	
	ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (Y ₁)	ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม (Y ₂)	ความพึงพอใจในการทำงานของครู (Y ₃)	ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก (Y ₄)	ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y ₅)	
ด้านวิสัยทัศน์	.438**	.413**	.464**	.531**	.652**	.580**

(X ₁)						
ด้านความ	.579**	.632**	.672**	.636**	.759**	.749**
ยืดหยุ่น (X ₂)						
ด้านความคิด	.703**	.478**	.656**	.743**	.736**	.752**
สร้างสรรค์(X ₃)						
ด้านการทำงาน	.633**	.615**	.615**	.709**	.839**	.814**
เป็นทีม(X ₄)						
รวม (X)	.755**	.647**	.655**	.805**	.870**	.886**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = .886^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา โดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 4 ด้าน (X₁ - X₄) กับประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y) โดยภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการเป็นทีม (X₄) ($r_{XY} = .814^{**}$) รองลงมา ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X₃) ($r_{XY} = .752^{**}$) และด้านความยืดหยุ่น (X₂) ($r_{XY} = .749^{**}$) และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือด้านวิสัยทัศน์ (X₁) ($r_{XY} = .580^{**}$)

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจากแบบสอบถามปลายเปิด

1. ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารจะต้องเปิดใจกว้าง รับการเปลี่ยนแปลง ศึกษาเรียนรู้ค้นหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาได้ และผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา

2. ด้านความยืดหยุ่น พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรรับฟังคนรอบข้างให้มากขึ้น ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการกำหนดเป้าหมาย และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยไม่ยึดความคิดของตนเอง สำคัญแต่เพียงผู้เดียว มีความยืดหยุ่นในกระบวนการบริหารจัดการ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมต่อบริบทของครูนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

3. ด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรมีนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้นักเรียนและครูได้ลองใช้ผู้นำเทคนิคกระบวนการใหม่ ๆ มาสู่โรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับครูตลอดจนการกระตุ้นส่งเสริมสนับสนุน ความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากคนรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นครูนักเรียนผู้ปกครอง

4. ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่าง ในการทำงานเป็นทีม ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และผลสานความคิด ข้อเสนอดี ๆ เข้าสู่กระบวนการทำงาน โดยไม่ยึดความคิดของตัวเองเป็นหลัก นอกจากนี้ ต้องสนับสนุนส่งเสริม ความสามัคคีการทำงานเป็นทีม และการสร้างทีมที่แข็งแกร่งโดยการสร้างแรงจูงใจให้กับครูตามความเหมาะสม

5. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลโดยแยกแต่ละด้านดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์

นำคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการมีวิสัยทัศน์ ได้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการกำหนดและพัฒनावิสัยทัศน์ของโรงเรียน
2. จัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี ที่ครอบคลุมงานบริหารทั้ง 4 งาน ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารงานทั่วไป เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียนให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ได้วางไว้
3. ผู้บริหารต้องมุ่งมั่นในการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นในการบริหารจัดการ ตลอดจนพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีของครูในด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ทันยุคทันสมัยและรองรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกปัจจุบัน

2. ด้านความยืดหยุ่น

นำคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านความยืดหยุ่น ได้ดังนี้

1. ผู้บริหารที่ดีควรเปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับในความต่างของผู้ร่วมงาน ไม่ยึดติดกับกรอบความคิดเห็นของตนเอง ตลอดจนไม่เข้มงวดด้านกฎระเบียบมากเกินไป
2. ผู้บริหารควรติดตามสถานการณ์โลกปัจจุบัน ต้องมีความทันสมัย เพื่อนำมาปรับใช้ให้กับโรงเรียน ทั้งนี้ต้องมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์หรือบริบทโรงเรียน
3. ส่งเสริมการสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีความยืดหยุ่นและความเข้าใจ และความเมตตาต่อผู้ร่วมงาน

3. ด้านความคิดสร้างสรรค์

นำคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านความคิดสร้างสรรค์ ได้ดังนี้

1. ผู้บริหารควรกล้าปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงแนวคิดเดิมให้ทันยุค ทันสมัย เพื่อให้การจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
2. ส่งเสริมบุคลากรครูในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและนำไปสู่นักเรียนที่มีคุณภาพ
3. ส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงานจากโรงเรียนต้นแบบที่มีความสำเร็จในเชิงของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน เพื่อนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทในโรงเรียน
4. ผู้บริหารและบุคลากรควรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มขยายขีดความสามารถเชิงวิชาชีพและความคิดสร้างสรรค์ของทีมงาน

4. การทำงานเป็นทีม

นำคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านการทำงานเป็นทีม ได้ดังนี้

1. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมโดยการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน สร้างความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน เพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้
2. ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้มีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

3. สร้างความร่วมมือกับชุมชนหรือภาคเครือข่ายทำงานร่วมกันทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและรังสรรค์สังคม

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัด สงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากคุณลักษณะด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปสู่ค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านความยืดหยุ่น รองลงมาคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีวิสัยทัศน์ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ในช่วงศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ การบริหาร การศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายในการนำองค์กรและนักเรียนสู่ความสำเร็จด้านการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการบริหาร โรงเรียนเอกชน ดังที่ศศิธรดา แพงไทย (2559: 9) กล่าวว่า การปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาให้ ประสบความสำเร็จในยุคปัจจุบันจะต้องสอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะสังคมแห่งการ เรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องแสดงบทบาทอย่างเต็มที่และใช้กลยุทธ์และ เทคนิคการบริหารระดับสูง จึงจะสามารถนำองค์กรสู่ ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนต์รัก วงศ์พุทธะ (บทคัดย่อ : 2564) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราษบุรี เขต 2 โดย ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านความฉลาดทาง อารมณ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้าน นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ และด้าน ความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในภาพรวมและราย ด้านอยู่ในระดับมากอาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาปัจจุบัน ได้รับการ อบรมและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยมีสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลาเข้ามาดูแลและให้ คำปรึกษา ให้ความรู้ในการบริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 โดยหมวดที่ 6 มาตราที่ 48 ได้กำหนดให้โรงเรียนมีระบบการประกัน คุณภาพภายใน และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งการกำหนดให้มีระบบการ ประกันคุณภาพ ดังกล่าว ทำให้โรงเรียนมีการดำเนินงานสร้างคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานผ่านการ บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลทำให้ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ. พรนิพา แก้วบุตร (2561: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความ เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดสงขลาพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของ สถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = .886^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการเป็นทีม รองลงมา ด้าน ความคิดสร้างสรรค์ และด้านความยืดหยุ่น และต่ำสุด คือด้านวิสัยทัศน์ ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจจะเป็น เพราะ ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจในการการทำงานเป็นทีมและเห็นว่าการทำงานเป็นทีมมี ความสำคัญในทุกองค์กร เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน และมี บทบาทสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี ดังที่ณัฐ

พันธ์ เขจรนันท์และคณะ (2546) ได้กล่าวว่าการทำงานเป็นทีมมีความยืดหยุ่น มากกว่าการทำงานแบบต่างคนต่างทำตามหน้าที่ความรับผิดชอบ และความชำนาญของตน ขณะเดียวกันทีมงานก็สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ หรือปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าการจัดโครงสร้างองค์การแบบแผนงานหรือรูปแบบเดิม ๆ ที่แบ่งงานเป็นขั้นตอนตามความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุสรุา พูลสุด (2564 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน คือ ทักษะด้านการสร้างทีมงาน ทักษะด้านการสร้างความสัมพันธ์ ทักษะด้านการแก้ไขปัญหา ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี 2) ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดมีจำนวน 4 ด้าน คือ การทำงานเป็นทีม การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน และการพัฒนาตนเอง ส่วนด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดมีจำนวน 4 ด้าน คือ การบริการที่ดี การออกแบบการเรียนรู้ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ และการวิเคราะห์และสังเคราะห์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.705^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเสนอแนวทางกาพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา

ผลการแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการกำหนดและพัฒนาวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และควรมีวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัฟรอห์ จะปะเกีย (2565 : 85) ได้ศึกษาเรื่องศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี พบว่า ข้อเสนอแนะการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการยอมรับเทคโนโลยี และพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นในการบริหารจัดการ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยี และมีความสามารถในการนำวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีไปสู่การปฏิบัติ มีการกำหนดความต้องการในอนาคตให้มีการจัดหาเครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน โดยผู้บริหารและบุคลากรร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีในการบริหารจัดการศึกษา (2) ด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารที่ดีควรปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับในความต่างของผู้ร่วมงาน ไม่ยึดติดกับกรอบความคิดเห็นของตนเอง ควรรับฟังคนรอบข้างให้มากขึ้น ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการกำหนดเป้าหมาย และแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยไม่ยึดความคิดของตนเอง มีความยืดหยุ่นในกระบวนการบริหารจัดการ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมต่อบริบทของครูนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด (3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรกล้าปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงแนวคิดเดิมให้ทันยุค ทันสมัย เพื่อให้การจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรมีนวัตกรรมใหม่ๆ ให้นักเรียนและครูได้ลองใช้ผู้นำเทคนิคกระบวนการใหม่ ๆ มาสู่โรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับครูตลอดจนการกระตุ้นส่งเสริมสนับสนุน ความคิดสร้างสรรค์ต่างๆที่เกิดขึ้นจากคนรอบข้าง (4) ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่าง ในการ

ทำงานเป็นทีม ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และผสานความคิด ข้อเสนอดี ๆ เข้าสู่กระบวนการทำงาน โดยไม่ยึดความคิดของตัวเองเป็นหลัก ส่งเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานนอกจากนี้ ต้องสนับสนุนส่งเสริมความสามัคคี การทำงานเป็นทีม และการสร้างทีมที่แข็งแกร่งโดยการสร้างแรงจูงใจให้กับครูตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา สามารถสรุปข้อเสนอแนะแนวปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความยืดหยุ่น รองลงมาคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ด้านการทำงานเป็นทีม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการมีวิสัยทัศน์ ฉะนั้นสถานศึกษาควรนำภาวะผู้นำในแต่ละด้านเหล่านี้มาปรับใช้ในการบริหารงานโรงเรียน โดยเฉพาะในด้านการมีวิสัยทัศน์ ควรมีการพัฒนาผู้บริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนสามารถพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำในแต่ละด้าน โดยอาจจะกำหนดเป็นหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำของบริหารโรงเรียนเอกชน โดยเฉพาะหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการมีวิสัยทัศน์

1.2 จากผลการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และ ด้านความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมสถานศึกษา และด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกตามลำดับ และค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดคือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการศึกษามาปรับใช้ในการบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะในด้านการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามหลักสูตรของสถานศึกษาที่กำหนด ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เนื่องจากสิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้มากขึ้นและนำไปสู่การเกิดประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาให้มากขึ้นเช่นกัน

1.3 จากผลการความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 4 ด้านกับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยภาพรวม พบว่ามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในทางบวก โดยมีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการเป็นทีม รองลงมา ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความยืดหยุ่น และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือด้านวิสัยทัศน์ ฉะนั้นควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการเพิ่มพูนและพัฒนาตนเองให้มี ภาวะผู้นำที่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาภาวะผู้นำในด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านกับประสิทธิผลของโรงเรียนด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ควรมีการพัฒนาควบคู่ไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาทั้งผู้บริหารและสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับ หลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อใช้เป็นคู่มือและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารต่อไป

บรรณานุกรม

- กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ค.ม. มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์และคณะ.(2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ .ขอนแก่น : คลังนานาวิทยา.
- เกศณี กุญชรเทศ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีนครเขต 2. วิทยานิพนธ์ค.ม.บุรีรัมย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- จันทร์ธิดา รัตนโกสุม. (2561). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลาเขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สงขลา,มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และคณะ. (2546). การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท
- ดุขสิทธิ์ โกสุมภศิริ. (2558). “ภาวะผู้นำแบบดุลยภาพ – ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 Scholarly Article: Equilibrium Leadership – Leadership for 21st Century” .(ค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2565). จากอินเทอร์เน็ต
- ธ สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์
- ธัญวิทย์ ศรีจันทร์. (2558). รูปแบบและกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์การนิสิต. วิทยานิพนธ์ค.ด. (อุดมศึกษา), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: วีอินเตอร์ พริ้นท์.
- นันทิยาภรณ์ หงส์เวียงจันทร์ และนิพนธ์ วรรณเวช. (2560). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 20(1), 94-97.
- นิตยา หอยมุข. (2562). “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. 7(1), 92.

- นุสรรา พูลสุด. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผล การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 7(2), 72-85.
- ปาริชาติ สมใจ. (2556). อิทธิพลของภาวะผู้นำ ตามสถานการณ์ของผู้นำบริหารสถานศึกษาต่อ ประสิทธิภาพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหาร การศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พันธ์ยศ เจนหัตถ์คุณ. "บทบาท และ ความ สำคัญ ของ ภาวะ ผู้นำ สำหรับ ศตวรรษ ที่ 21." *The Journal of Law, Public Administration and Social Science. School of Law Chiang Rai Rajabhat University* 6.1 (2022): 129-141.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2555). *ออกแบบผู้นำการศึกษาใหม่ : ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครุศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภาวดี อนันต์นาวี. (2553). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
- มนัส บุญชมและชญาพิมพ์ อูสาโท. (2557). การพัฒนาระบบบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาควบคูวิชาสามัญ. *วารสารครุศาสตร์*. 42(2), 72-86.
- ยุทธนา เกื้อกุล (2559). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎี บัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- รัตนา เหลืองงาม. (2562). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์สาขาการ บริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่ชายฝั่ง ทะเลตะวันออก*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัลลภ โพธิ์ไทย,. ความ สัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน. *วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*. 1(1), 10-20.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : หจก.ทิพย์ วิสุทธิ์.
- ศศิธรดา แพงไทย. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่21. *วารสารวิทยาลัย บัณฑิตเอเชีย*. 6 (1), 7.
- สถาพร พลจตุภูมิ. (2560). *การบริหารการศึกษากับการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษ ที่ 21*. (ค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2565) จากอินเทอร์เน็ต <https://buuir.buu.ac.th/bitstream/1234567890/3451/1/edu28n2p36-49.pdf>
- สมบุญธรรม ศิริสรหรือ. (2559). ภาวะผู้นำของนักบริหารการศึกษามีอาชีพในศตวรรษที่ 21. *วารสารการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 1(1), 30-44
- อมรวิชัย นาครทรรพ และคณะ. (2550). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้เพื่อท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อัฟร็อ จะปะกียา. (2565). *ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาวิทยาฬฟาฏอนี.

Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2008). *Educational Administration. Theory Research and Practice*. 8th ed. Singapore: McGraw-Hill, Inc., 291-322

<http://leader1234.blogspot.com/2015/09/21-scholarly-article-equilibrium.html>

Mark E. Hanson, *Educational Administration and Organization Behavior*, 4 th ed. (Boston, MA : Allyn and Bacon,1996), 35.

Yukl, G. A. (1994). *Leadership in organization* (3 rd ed.). Eagle Wood Cliffs: Prentic Hall.